

Medborgarrådets enkät #1

- trygghet, ungas livsvillkor och politik i fokus

Innehåll

Inledning	3
Vuxna i arbetslivet var mest aktiva att svara på enkäten	3
Kort sammanfattning av resultat	4
Resultatredovisning.....	5
Trygghet är den viktigaste trivselfaktorn oavsett ålder.....	5
Synen på politiken och centraliseringen delar åsikter.....	6
Kommunens bemötande och kommunikation fick beröm	7
Kompetensförsörjning, landsbygdsutveckling samt barn och unga bör prioriteras.....	8
Utmaningar finns på flera nivåer	9
Små föreningar och ungdomsföreningar behöver stöd	10
Fysiska möten och dialoger stärker tilliten till politiken	11
Avslutande diskussion	12

Inledning

I den här rapporten presenteras resultatet av en enkätundersökning som syftar till att kartlägga invånarnas tankar om *trivsel*, *framtid*, *samverkan* och *inflytande* i Gislaveds kommun. Enkätundersökningen är en del av medborgarrådet.

Medborgarrådet är ett sätt för invånarna att påpeka viktiga utvecklingsområden inom kommunen. Rådet ska även komplettera andra dialogformer¹ i kommunen. Rådet bestod av 83 personer vid tiden för den första undersökningen i juni 2023.

Övergripande frågor i enkätundersökningen handlar om:

1. Invånarnas trivsel
2. Kommunens framtid
3. Samverkan mellan föreningslivet och kommunen
4. Upplevelser av inflytande och kunskap om beslutsprocesser

Första enkäten var en pilot-studie där frågorna handlade om kommunen på övergripande nivå. Frågorna berör hela kommunen oavsett var man bor. Det fanns även flertal möjligheter att lämna synpunkter i fritext. Deltagare kunde fördjupa sina svar genom att ge exempel eller beskriva sina förslag till kommunen. Denna rapport kommer att vara tillgänglig på hemsidan samt hanteras inom demokratiberedningen².

Vuxna i arbetslivet var mest aktiva att svara på enkäten

Totalt deltog 63 personer i första enkätundersökningen för medborgarrådet (svarsfrekvens 78 %). Drygt hälften av svarande var kvinnor. Tillsammans representerade 65 % av deltagarna åldrarna mellan 30 och 66 år. Största åldersgruppen av respondenter var dock dem mellan 50 och 66 år. Bara ett fåtal respondenter var under 30 år³ eller över 80 år.

Tre fjärdedelar av respondenterna angav att de bor i tätorten. De flesta respondenter arbetar och en tredjedel är pensionärer. Inga studerande eller föräldralediga personer deltog i undersökningen.

---

¹ Andra former av medborgardialoger är exempelvis gymnasiedialoger och lokalsamtal

² Samtliga partier i kommunfullmäktige är representerade i beredningen.

³ Fyra personer var mellan 16 och 29 år.

Kort sammanfattning av resultat

Att känna trygghet där man bor, var den viktigaste faktorn för respondenternas trivsel i kommunen, oavsett ålder och kön. Kommunens grunduppdrag inom äldreomsorg eller barnomsorg var näst viktigt för trivsel, beroende på åldersgrupp. Skrivna svar belyser även polariserade åsikter om lokal politik och samhällets centralisering.

Kommunikation, förskolor, bibliotek och återvinning är de områden där invånarna är mest nöjda med kommunen. Kompetensförsörjning i bristyrken och kommunal service på landsbygden är däremot saker som kommunen bör prioritera mer, enligt resultatet.

Barn och unga belyses som en prioriterad målgrupp för kommunen. Småskaliga förskolor och mötesplatser för unga i hela kommunen är exempel på prioriteringsförslag. Barn och unga behöver en trygg uppväxt samt tillgång till vuxna i skolan och på fritiden, enligt studien.

Samverkan mellan kommunen och föreningslivet visar sig fungera huvudsakligen bra. Medskicket från undersökningen är dock att kommunen bör stödja mindre föreningar och särskilt hjälpa ungdomsföreningar att komma i gång.

Respondenter vill ha mer av olika dialogformer och oftare träffa politiker på allmänna platser samt vid verksamhetsbesök. Det finns en stor efterfrågan på fokusgrupper och andra dialogformer i kommunen. Upplevelsen av att bli lyssnad på är viktig för invånarna och det behöver ske på enkelt och tillgängligt sätt.

Resultatredovisning

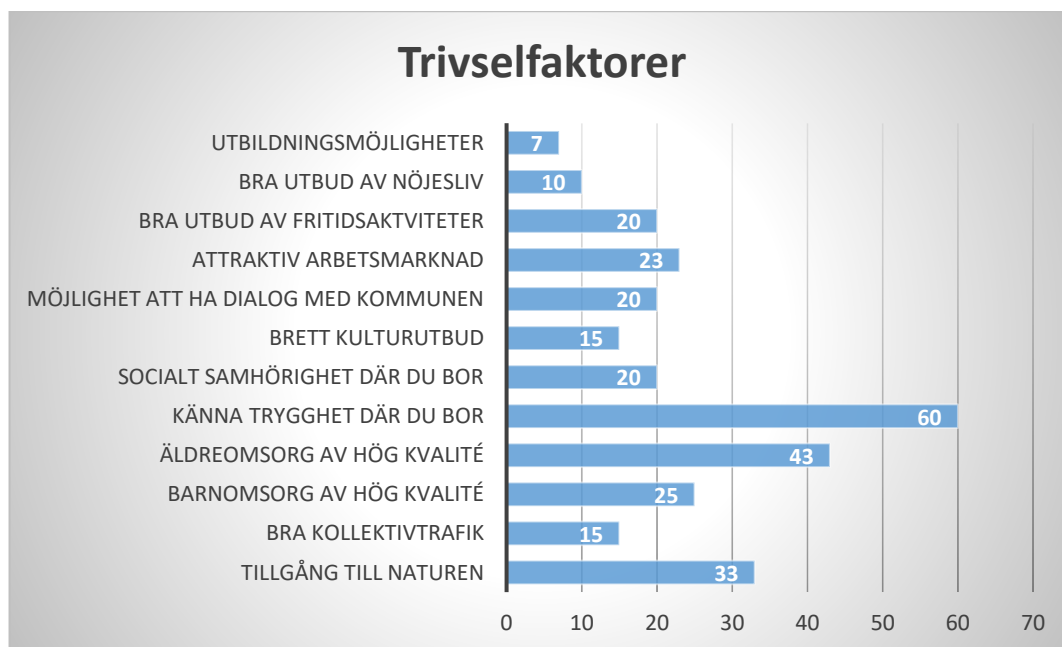
Trygghet är den viktigaste trivsselfaktorn oavsett ålder

Trivsel för samtliga åldersgrupper handlar främst om känslan av trygghet där man bor, enligt resultatet. Trygghet var högre rankad för dem som bor i tätorten, än för dem som bor på landsbygden. Resultatet visar att det inte finns någon könsskillnad i synen på trygghet som en trivsselfaktor.

Äldreomsorg av hög kvalitet och därefter tillgång till naturen var vanligt förekommande trivsselfaktorer för åldersgrupper över 50 år. För den äldre åldersgruppen var social samhörighet på bostadsområdet något viktigare för trivsel, än för övriga åldersgrupper. Möjlighet att ha dialog med kommunen var också något viktigare i högre åldersgrupper, jämfört med de yngre.

Barnomsorg och bra utbud av fritidsaktiviteter var viktiga trivsselfaktorer för åldersgruppen yngre än 50 år. Den yngsta åldersgruppen påpekade oftast bra utbud av fritidsaktiviteter och trygghet som de viktigaste trivsselfaktorerna. Exempelvis beskriver en kvinna mellan 16-29 år om vad trygghet betyder för henne:

”Jag vill att mina barn ska ha en framtid i vår kommun. Jag vill att de ska trivas och känna sig trygga i skolan och i samhället.”

Diagram 1. Resultat av faktorer som anges vara de viktigaste för invånarnas trivsel i kommunen. Svar visas i procent och innefattar alla åldersgrupper.

Respondenterna fick utveckla sina svar i fritext. Välfungerande äldreomsorg och skola samt dialog med politiker var de saker som de flesta

respondenterna betonade i deras skrivna svar. Exempelvis önskade några respondenter att finns fler vuxna i klassrummet. Behov av eftergymnasial utbildning i Gislaved nämns i några fritextsvar.

”En välfungerande skola där alla barn och ungdomar får det stöd de behöver för att klara målen tycker jag är viktigt. Det samsas många olika förutsättningar för att klara målen i en och samma klass och det är en enorm utmaning för en ensam lärare att möta alla elevers olika behov. Många vuxna i klassrummet behövs.”

”Satsa mer på skolor och förskolor, ändamålsenliga lokaler.”

Respondenter beskriver att de äldre bör ha möjlighet till tryggt boende och social samvaro med andra. Det önskas även att äldreboende skulle finnas i alla tätorter.

”Äldreboende i alla tätorter. Att man som äldre har möjlighet till boende med trygghet och social samvaro med andra även om man inte har stort omsorgsbehov.”

”Satsa med på äldreboenden på landsbygden, få tillgång till dagcentraler/mötesplatser för äldre.”

Synen på politiken och centraliseringen delar åsikter

Flertal respondenter påpekar att det är viktigt att känna sig lyssnad på av beslutsfattare. Resultatet speglar polariserade åsikter. Exempelvis tycker en respondent att: *”Sen senaste valet har allt blivit till det sämre, tyvärr!”*. En annan person har motsatta synpunkter kring lokal politik: *”Höga beslutsfattare både tjänstemän och politiker är generellt bra. Lätt att få kontakt och återkoppling.”*

Synen på centraliseringen är en annan fråga som delar åsikterna bland respondenter. De finns ett antal personer som föredrar utveckling av landsbygden och mindre orter. Andra tycker tvärtom, att det viktigaste är att utveckla tätorten. Många beskriver behovet av att utveckla ett mer levande centrum, kommunens samlingsplatser och varierande handel. Båda sidorna motiverar sina svar med att utvecklingen skulle höja kommunens attraktivitet och även locka nya invånare. Följande citat visar åsikter både för och mot centraliseringen:

”Jag skulle vilja att den fysiska stadsmiljön i Gislaved blev mer attraktiv. Bygg en scen centralt. Låt kultur och föreningsliv uppträda. Bygg en lekplats centralt. Skapa förutsättningar för att fler invånare från olika samhällsgrupper och ursprung rör sig ute på samhället (även efter 18 på kvällarna). Skapa förutsättningar för att man ska kunna bli positivt överraskad när man kommer in i centrum.”

”Kommunen måste våga satsa på centralorten. Om vi alla invånare utifrån våra förutsättningar hjälps åt att göra den mer attraktiv så tjänar även gränsorten på det. Sammanfattningsvis: utveckla och framför allt genomför saker som syns, saker som uppskattas av de invånare kommunen framfört allt vill behålla och vill få att bosätta sig här.”

”Tillgång till restaurang, idrottsliv, nöjesliv, lekplatser mm. Attraktiva boendeområden i Gislaveds tätort och tillgång till utbildning, även eftergymnasial.”

”Aktiviteter och service på flera orter i kommunen. Centralisering ger plus i plånboken men man går miste om så många andra viktiga värden...Det skapar en trist vi- mot dem känsla i kommunen när man flyttar fler verksamheter till Gislaveds tätort eller väljer att lägga ner verksamheter i de små orterna som sen får återuppstå i Gislaved tätort.”

”Att hela kommunen ska leva. Satsa mer på landsbygden och folket som finns där. Fler bostäder på landsbygden, även att det ska bli lättare att få bygga bostäder på landsbygden på sina egna marker.”

Kommunens bemötande och kommunikation fick beröm

Respondenter fick svara på frågan vilken kommunal service de är mest nöjda med. Resultatet visar fyra områden som fick mest positiv återkoppling: *kommunikation, förskolor, bibliotek och återvinning.*

Respondenter beskriver positiva erfarenheter kring kommunens bemötande bland annat när de har ansökt om hemsjukvård och hemtjänst. Många var nöjda med tydlig kommunikation när de har letat information på kommunens hemsida eller på sociala medier.

Några beskriver hur de har haft god dialog kring särskolan och blivit bra bemötta på kontaktcenter. Ytterligare lyfts musikskolan upp som ett positivt exempel. Biblioteket får lovord av flertalet respondenter. Samma gäller för möjligheter till återvinning och sopsortering. Följande citat visar hur respondenterna beskrev de bästa sidorna av kommunen.

”Jag vill också berömma personerna i kontaktcentret. De är alltid vänliga och gör sitt bästa för att hjälpa. Jag tycker också att del nya hemsidan är bättre än den gamla och riktigt ”snygg”.

”Vi har haft/har våra barn på en fantastisk förskola. Personalen våra barn haft/har där har varit guld värda både för våra barn och oss föräldrar.”

”Jag tycker vi har en väldigt fin biblioteksservice i kommunen. Men bibliotek på flera orter och mer öppet. Lyxigt!”

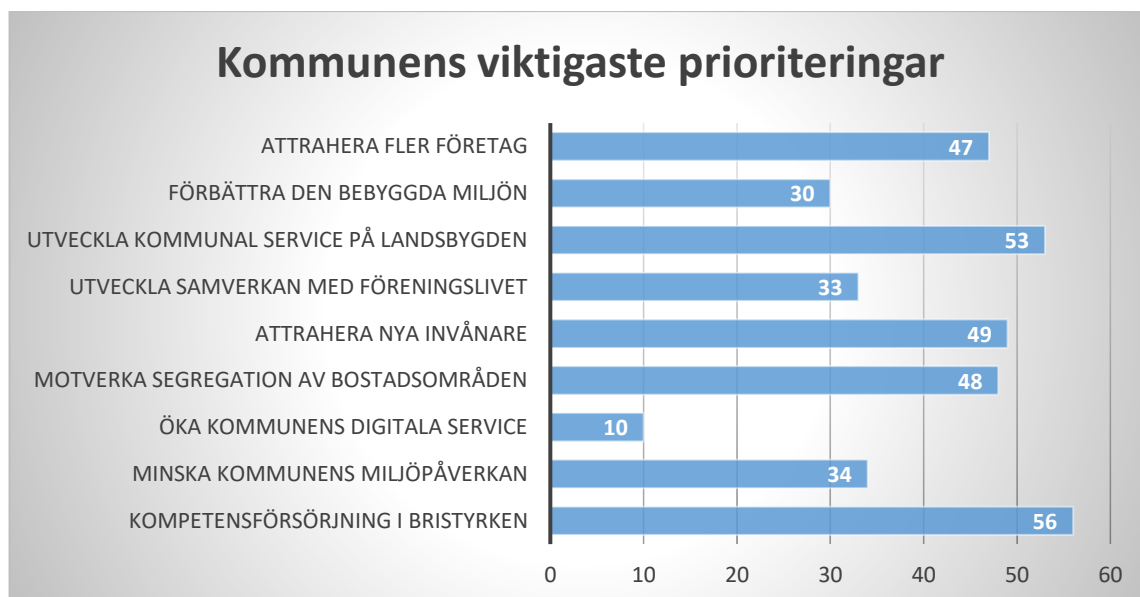
”Jag är så nöjd med de nya sorteringskärlen som sköts av SÅM. Att kunna sortera hemma och inte behöva åka iväg med avfallet underlättar jättemycket. De har också en väldigt bra kundtjänst. ”

”Är också väldigt tacksam för att det finns en återvinningscentral i Smålandsstenar så man slipper åka långväga med den typen av avfall.”

Kompetensförsörjning, landsbygdsutveckling samt barn och unga bör prioriteras

Kompetensförsörjning i bristyrken är den frågan som de flesta respondenter vill att kommunen prioriterar högst. Drygt hälften av svarande anser att det är en mycket viktig prioritering för Gislaveds kommun. Där efter kommer kommunal service på landsbygden i prioriteringsordningen. Många vill även att kommunen ska attrahera nya invånare, motverka segregation av bostadsområden och locka fler företag.

En tredjedel av svarande prioriterade minskning av kommunens miljöpåverkan som mycket viktigt. Ungefär lika stor andel av respondenter ansåg att det var mycket viktigt att prioritera kommunens samverkan med föreningslivet och förbättra den bebyggda miljön. Ökning av kommunens digitala service var högst prioriterad av tio procent av svarande.

Diagram 2. Resultat av kommunens prioriteringar som anges vara de viktigaste. Svar visas i procent och innefattar alla åldersgrupper.

I fritextsvaren utvecklar respondenter sitt resonemang främst kring landsbygdsutveckling och barn och unga som en prioriterad målgrupp. Barn och unga framkommer som ett komplement till de alternativen som fanns i enkäten.

Levande landsbygd kräver enligt respondenter satsning på tillgänglig service, bättre kollektivtrafik, cykelvägar och utbud av attraktiva bostadsplatser. En person skriver exempelvis följande:

”Gör möjligt att bygga på fina platser på landsbygden. Många vill ha ett hus ute på landet som ligger fint och öppet. Gärna vid en sjö...Håll hela kommunen levande. Vi är många som lever i ytterkanterna av kommunen. Vi önskar också attraktiva boendeplatser, ett ok utbud av närservice såsom skola/ barnomsorg och äldrevard.”

Barn och unga lyfts fram som en viktig målgrupp för kommunens framtid. Småskaliga förskolor är en fråga som ett antal respondenter vill att kommunen ska prioritera. Utveckling av mötesplatser för unga är en annan synpunkt kring barn och unga som framkommer ofta. Mötesplatser för unga behövs i olika delar av kommunen, säger respondenterna. Respondenter resonerar att satsningar på unga skulle öka deras vilja att stanna på orten eller flytta tillbaka senare i livet. En kille mellan 16 – 29 år skriver i fritextsvaren om vikten att satsa på jämlika villkor i kommunen.

”Jobba med ungdomar och skapa förutsättningar som ger en lika start i livet som andra etniciteter”

Slutligen beskriver några respondenter vikten av positiv framtoning och marknadsföring av kommunen med hjälp av positiva förebilder. En kvinna mellan 30 - 49 år skriver följande:

”Ett stärkt civilsamhälle. Synliggör individer på ett positivt sätt. Låt positiva människor som bor och verkar i Gislaved spegla kommunen utåt sätt. Ge ett ansikte för kommunens platser och funktioner.”

Utmaningar finns på flera nivåer

Vi frågade om vilka utmaningar invånarna tror att kommunen kan ställas inför i framtiden. Resultatet visar att invånarna är oroliga för både globala kriser och lokala frågor. Enligt respondenter är klimatkris, höga energipriser och ökad ohälsa särskilt bland unga de globala risker som kommunen bör agera på. En kvinna i ålderskategorin 50 – 66 år väver ihop de stora klimatfrågorna med konkreta förslag på lokala nivå på följande sätt:

”Jobba betydligt mer med klimat och mångfaldsfrågor. Kommunen, som markägare ska vara ett gott exempel på naturhushållning i sin planering. Se över hur vi hanterar vattenfrågor: hushållning med renvatten, mer ohävdade grönytor som dagvattenfång och för att gynna pollinerare. Mer fokus och stöd för landsbygdens gröna näringar.”

Kompetensförsörjning är ett återkommande tema i enkätresultatet och det framkommer även bland resonemang om framtidens utmaningar.

Personalbrist och svårigheter att rekrytera personal särskilt inom utbildnings- och vårdyrken framkommer i flertal svar. Vissa är även oroliga för platsbrist inom både äldreomsorgen och förskolan. Exempel på fritextsvar:

”Brist på behöriga lärare. Gängbildning. Bostadsbrist. Äldrevård, behövs flera platser och behörig personal.”

Det sägs exempelvis att en av de största utmaningarna är att få och behålla kvalificerad arbetskraft. Några respondenter beskriver kompetensbrist inom

privata sektorn. Vissa påpekar att det finns en koppling mellan rekrytering och attraktiva boendemöjligheter i kommunen.

Tilliten till lokaldemokrati nämns i fritextsvaren som framtidens utmaning. Några efterfrågar aktiva åtgärder för att stärka tilliten till det politiska systemet. Många respondenter efterfrågar fysiska möten med politiker på allmänna platser. Ett vanligt medskick är att politiker ska vara mer tillgängliga, synas mer och göra flera verksamhetsbesök samt oftare bjuda in till dialog.

”Jag som arbetar i kommunen vill att politikerna kommer ut och jobbar med oss! Jobba en hel dag på förskolan, hoppa in som vikarie. Se verkligheten! Var med på våra apt. Bjud in oss till möten. Som privatperson vill jag gärna ha mer information om vad som händer politiskt i kommunen. Och se politikerna ute, bli inbjuden till möten osv.”

Små föreningar och ungdomsföreningar behöver stöd

Mindre än hälften av respondenterna anger att de har haft samverkan med kommunen genom föreningslivet. Hälften av dem är mycket eller ganska nöjda med den samverkan som de har haft. Yngre som har föreningsengagemang är oftast aktiva i idrottsföreningar. Bland de äldre finns flera aktiva inom kulturföreningar.

En man mellan 50 - 66 år beskriver samverkan mellan kommunen och idrottsföreningar generellt som positiv. Han påpekar dock att mindre föreningar på landsbygden behöver extra stöd från kommunen. Även unga behöver ibland stöd, bland annat med föreningsadministration, särskilt i uppstarten.

”Jag har upplevt att kommunen har bra kommunikation med idrottsföreningar. Men där finns mer att göra, ex mindre föreningar på landsbygd med egna anläggningar”

”Jag som bor i trasten vill se att kommunen tar initiativ och skapar plattformar som ungdomar kan ta del av utan att göra det administrativa arbetet.”

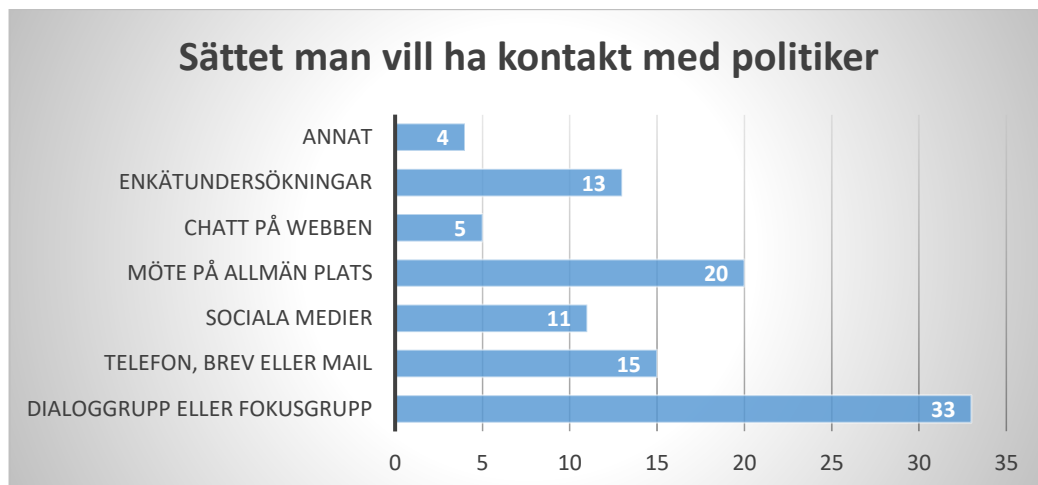
Ett fåtal har haft negativa erfarenheter i föreningssamverkan med kommunen. Exempel på kritiska medskick till kommunen handlar bland annat om upplevelser av inkludering och likvärdighet:

”Känns som att äldre inte är välkomna dit. Se på torghuset i Smålandsstenar , där har man en bredare publik”

”Man ser så olika på föreningar, vilka som ska få bidrag, premieras med stöd för lokaler etc.”

Fysiska möten och dialoger stärker tilliten till politiken

Dialog eller att delta i fokusgrupper med politiker är det mest populära sättet enligt respondenter att ha kontakt med kommunpolitiker. En femtedel efterfrågar möjligheter för att mötas på allmänna platser. Kontakt via mejl, brev eller telefon samt svarande på enkätundersökningar är även det önskvärdt av flertal respondenter. Minst efterfrågade former för kontakt med kommunpolitiker är chatt på webben och sociala medier.

Diagram 3. Resultat av efterfrågan av kontaktvägar mellan invånare och kommunpolitiker. Svar visas i procent och innefattar alla åldersgrupper.

En del respondenter lägger till att funktionshinderråd behöver återinföras. Någon annan menar att kommun ska kompetensutveckla politiker eller ha färre politiker överlag i kommunfullmäktige. Det vanligaste medskicket är dock att politiker ska komma närmare folk och träffa dem där de är. Det efterfrågas även dialoger och möten i tidigare faser av beslutsprocesser. En bra dialog bygger också på att det finns ett bra underlag och att kommunen kan förklara processen tydligt.

”Tycker det är viktigt att politikerna kommer ut till alla orter och möter folket oftare än vad dom gör nu, hur kan man annars rösta i olika saker om man inte lyssnar på folket man ska representera.”

”Allmänna möten och enkäter som komplement, kommunen behöver bli betydligt bättre på dialog med medborgarna”

”Vi bör undvika debatter i sociala medier.. om det går.. Om någon debatt typ WC-papper eller läskdebatt drar igång. Viktigt att någon bra kommunikativ person kan nå ut och förklara varför. Jag tycker att kommunen haft bra ståndpunkter i dessa frågor, men man fick inte fram varför, och då blossade debatten upp i onödan tror jag.. Var snabbare att lägga fram korten.

Många respondenter tror på sina kunskaper om politiska beslutsprocesser och utvärderar sina egna möjligheter till lokalt inflytande större än allmänhetens, enligt studien. Resultatet visar dock att det generellt finns ett

behov av att höja kunskapsnivån kring demokratin i kommunen samt öka möjligheter för inflytande, särskilt genom dialogarbetet.

Avslutande diskussion

Denna studie visar en bild av medborgarnas tankar kring kommunen som en plats att leva och bo i. Resultatet bör ses som ett komplement till bland annat SCB:s medborgarundersökningar och polisens trygghetsmätningar. Medborgarrådet är ett nytt forum i kommunen. På grund av ett begränsat antal svarande kan vi inte dra för långtgående slutsatser av resultatet. Däremot är resultatet användbart som diskussionsunderlag och gör det även möjligt att följa vissa trender över tid, om man upprepar liknande frågeställningar i kommande studier.

Studien visar medborgarnas behov av att få mötas, tala till kommunen och bli lyssnade på. Resultaten synliggör två återkommande teman som delar invånarnas åsikter: synen på *lokal politik* och *samhällets centralisering*. Det finns respondenter som upplever att de inte har tillräckligt med inflytande och insyn i politiska processer. Några påpekar att politiker borde informera och förklara mer samt vara närmare invånarnas vardag. Andra respondenter är däremot mycket nöjda med dialoger och återkopplingen från den politiska ledningen och tjänstepersoner. Olika dialogmöten mellan kommunen och medborgarna är ett välkommet inslag, med möjligheter till ökad förståelse om olika perspektiv och åsikter, särskilt i frågor som skapar splittring.

Förutsättningar för medborgarnas inflytande och delaktighet kan se olika ut för olika människor. Respondenter i första undersökningen var en relativt homogen grupp av vuxna som arbetar och bor i tätorten. Exempelvis kan yngre personer och personer utanför arbetsmarknaden vara en viktig målgrupp att få med i medborgarrådet. Det är även viktigt att erbjuda olika sätt att delta i studier, så som fokusgrupper och andra mer inkluderande dialoger.

Prioritering av barn och unga är en fråga som enar de flesta respondenter. Efterfrågan av fler mötesplatser och fritidsutbud för unga i hela kommunen kommer ofta fram. Det finns även en särskild efterfrågan att stödja ungdomsföreningar i uppstarten. Samverkan med civilsamhället är generellt viktigt för arbetet med att stärka den lokala demokratin.